

76. Küresel ekonomi piyasalarında sıkça kullanılan bazı terimlere Türkçe karşılıklar II

Emrah ERİŞ¹

Şahap BULAK²

APA: Eriş, E.; Bulak, Ş. (2021). Küresel ekonomi piyasalarında sıkça kullanılan bazı terimlere Türkçe karşılıklar II. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (24), 1272-1285. DOI: 10.29000/rumelide.997968.

Öz

Günümüzde en hızlı küreselleşen alanlardan biri olan ekonomi sayesinde hayatımıza her gün yeni kelime, terimlerin karşılıdığı birtakım kavramlar girmektedir. Bu kavramları karşılayan kelime ve terimler başta çeviri yoluyla dilimize girmekte, daha sonra yaygınlaşıp kendilerine algı oluşturarak dile yerleşmektedirler. Söz konusu alıntı kelime ve terimlerin toplumun geneli tarafından anlaşılması, öğrenilmesi öğretilmesi için bunların ifade ettiği anlamı karşılayan Türkçe kelime ve terimlerle ifade edilmesi gerekir. Bu da dilimize yeni girmiş ve henüz yaygınlaşmamış kelime ve terimlere uygun Türkçe karşılıklar bulup bunların kullanımlarını yaygınlaştırmakla mümkündür. Bunun için diğer alanlarda olduğu gibi en hızlı küreselleşen alanlardan biri olan ekonomi alanında da küresel piyasalarda sıklıkla kullanılan ve dilimizde yeni yeni kullanılmaya başlanan kelime ve terimlere uygun Türkçe karşılıklar bulunmalıdır. Bu çalışmada küresel piyasalarda sıkça kullanılan ve Türkçede henüz yeni görülmeye başlanan bazı terimlere Türkçe karşılıklar önerilmiştir. Bu karşılıklar önerilirken öncelikle alıntı terimlerin kökenleri, varsa ait oldukları dillerde tarihi gelişim ve değişim sürecinde geçirdikleri fonetik ve morfolojik değişiklikler açıklanmış ve taşıdığı anlamlar verilmiştir. Daha sonra söz konusu terimlerin oluşumunda etkili olan etkenler üzerinde durulmuş ve çalışmaya konu olan terimlerin çoğunun oluşumunda metaforlardan yararlandığı tespit edilmiştir. Bu metaforların söz konusu terimlerin ait olduğu Batı kültüründe ve Türk kültüründe ifade ettiği anlamlar verilerek benzer ve farklı yönleri irdelenmiştir. Benzer anlam taşıyan metaforlar terimlere karşılık önerilirken genellikle göz önünde bulundurulmuş, farklı anlam taşıyan metaforlar yardımıyla oluşturulan terimlere karşılık verilirken daha çok kaynak terimin ifade ettiği anlam esas alınmıştır. Böylece bir yandan küresel ekonomi piyasalarında sıkça kullanılan ve dilimizde henüz yeni yeni kullanılmaya başlanan bazı terimlere Türkçe karşılıklar önerilirken diğer yandan ülkemizde hemen her alanda görülen ve gittikçe bir istilaya dönüşen terimlerde yabancılaşmaya dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Türkçe, ekonomi, metafor, terimler, Türkçe terimler

Turkish equivalents for some frequency terms in global economy markets II

Abstract

Thanks to the economy, which is one of the fastest globalizing areas today, new words and terms come into our lives every day. Words and terms that meet these concepts first enter our language through

¹ Doç. Dr., Siirt Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Mütercim Tercümanlık (Siirt, Türkiye), emraherisi@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6753-9746 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 16.07.2021-kabul tarihi: 20.09.2021; DOI: 10.29000/rumelide.997968]

² Doç. Dr., Siirt Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (Siirt, Türkiye), sahabbulak@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6459-3680

translation, then become widespread and settle in the language by creating a perception for themselves. In order to be understood, learned and taught by the society in general, these borrowed words and terms must be expressed with Turkish words and terms that meet the meaning they express. This is possible by finding appropriate Turkish equivalents for words and terms that have just entered our language and have not yet become widespread, and popularize their use. For this, as in other fields, in the field of economy, which is one of the fastest globalizing fields, Turkish equivalents should be found for words and terms that are frequently used in global markets and that have just begun to be used in our language. In this study, Turkish equivalents have been proposed for some terms that are frequently used in global markets and have just begun to appear in Turkish. While suggesting these equivalents, first of all, the origins of the borrowed terms, the phonetic and morphological changes they have undergone during the historical development and change in the languages they belong to are explained and their meanings are given. Then, the factors that are effective in the formation of the terms in question were emphasized and it was determined that metaphors were used in the formation of most of the terms that were the subject of the study. The similar and different aspects of these metaphors were examined by giving the meanings of these terms in the Western culture and Turkish culture to which they belong. Metaphors with similar meanings are generally taken into consideration when suggesting terms, while terms created with the help of metaphors with different meanings are mostly based on the meaning expressed by the source term. Thus, on the one hand, Turkish equivalents have been proposed for some terms that are frequently used in global economic markets and have just begun to be used in our language, on the other hand, there has been an attempt to draw attention to the issue of “foreignization in terms” that appears to be common in almost every field in our country and turns into an invasion.

Keywords: Turkish, economy, metaphor, terms, Turkish terms

Giriş

Tarih boyunca dil insanoğlu için en mükemmel ve vazgeçilmez iletişim aracı olmuş, oluyor ve olmaya da devam edecektir. Ancak gerçek olan şu ki insanların duygu ve düşünceleri, yaşadığı coğrafyalar ve bağlı oldukları gelenek, görenek ve kültürleri zamanla dillerinde büyük değişimlere sebep olacak etkilerde bulunur. “Geçen yılın kelimeleri geçen yılın diline aittir ve yeni yılın kelimeleri yeni bir ses bekler.” diyen T. S. Eliot (1941) bu etkenler dışında zamanın da dili değiştirdiğine dikkat çeker. Tabii bu etkenlere bir de günümüzde kaçınılmaz olan küreselleşmenin etkisini eklemek gerekir. Nitekim içerisinde bulunduğumuz dijital çağın en önemli olgularından hatta en önemli olgusu olan küreselleşme olgusu, hayatımızı her yönüyle kuşatmıştır. Doğası gereği çok çeşitlilik arz eden bu kuşatmanın merkezine dil konulabilir. Nitekim yapılan uluslararası anlaşmalar, dijital çağın gerektirdiği haber sunumları, dergiler, kitaplar kısaca her türlü yayım ve yayın dünyanın hemen her yerinde yaşayan insanlara dil aracılığıyla iletilmektedir. Zira dünyanın küresel bir köye dönüştüğü günümüzde bireysel hatta sosyal soyutlanma bile neredeyse imkânsız hale gelmiştir. Her alanda olanca hızıyla yaşanan küreselleşmeden yaşamın merkezinde yer alan dilin etkilenmemesi düşünülemez. Bu etkilenme, genellikle kelime, terim veya dil kuralı alışverişi şeklinde kendini gösterir. Kelime alışverişi, ülkeler arasında gelişen ekonomik ve kültürel ilişkilerin doğal sonucudur. Bu alışveriş istila şeklini aldığı ya da terim veya dili kuralı ithal etme boyutuna geldiği zaman diller için bir felakete dönüşür. Dolayısıyla hızlı küreselleşmenin dilde bir felakete dönüşmemesi için makul düzeyde kelime alışverişi ile sınırlı kalması, terim ve dil kuralı alma boyutuna taşınmamalıdır.

İslam medeniyetiyle tanıştıkları ilk dönemlerde Arapçayı bilim dili, Farsçayı edebiyat dili olarak kullanan Türkler, bir yandan bu dillerde yazılan bilim ve sanat eserlerini Türkçeye çevirirken diğer yandan çeşitli bilim ve sanat dallarında önemli telif eserler ortaya koydular. Bu eserlerin sayı ve çeşitleri arttıkça Arapça ve Farsça terimlerin yanında Türkçe terimler türetilmeye ve kullanılmaya başlandıysa da XIX. yüzyıla kadar bilim ve sanatta genellikle İslam medeniyeti terminolojisi kullanıldı. Tanzimat döneminde aydınlar Batı medeniyetine yönelince sosyal ve kültürel alanda olduğu gibi, bilim ve sanat alanında da Batı medeniyetini esas alan yeni bir dönem başladı. Bu dönemde Batıda öğrenim gören aydınlar, yeni karşılaştıkları kavramları karşılamak için Türkçe terim türetip kullanma yerine kolayca kaçıp Batı dillerine özellikle Fransızcaya ait terimleri olduğu gibi alma yoluna gittiler. Hatta var olan Arapça ve Farsça terimlerin yerine bile Batı dillerine ait terimler kullanmaya başladılar. Buna Batı dillerinden yapılan çeviriler ve Fransızca eğitim vermeye başlayan okullardaki ders kitapları da eklenince o zamana kadar kendini iyiden iyiye hissettiren terimlerde yabancılaşma büyük bir ivme kazandı (Bulak 2017:1-3).

Dilde sadeleşme gibi terim çalışmaları da planlı ve bilinçli olarak ilk kez Cumhuriyet döneminde Türk Dil Kurumu eliyle başlatıldı. Terim çalışmalarını ıstılah kolu vasıtası ile yürüten Türk Dil Kurumu, bu dönemden itibaren terim çalışmalarını hızlandırarak Türkçe terimler türetip türetilen yeni terimleri yayma çalışmalarına ağırlık verdi. Bu kapsamda Türkçe kök ve eklerden çok sayıda yeni terim türetilip çeşitli bilim ve sanat dallarında terim sözlükleri hazırlanarak önemli bir mesafe alındı. Ancak bir süre sonra dilde sadeleşme bilincinin zayıflaması, türetilen bazı yeni terimlerin yapı ve kuruluşlarının Türkçenin kurallarına uymaması, inandırıcılığın zedelenmesi, birtakım yakışıksız türetmelerin doğru örneklerin tutunmasını etkilemesi, kavram ve terim kargaşasına düşüleceğinden korkulması gibi sebeplerden dolayı terimlerin Türkçeleştirilmesi konusundaki şevk ve heyecan yitirilince terim çalışmaları sekteye uğradı (Zülfikar 1991:VII; Timurtaş 1966: 209). Bu sebeplerle büyük bir heyecanla başlanan ve kısa süre içinde büyük mesafe alınan terim çalışmalarına bir süreklilik kazandırılmadı. Dilde sadeleşme çalışmaları kapsamında Türkçeden atılan Arapça ve Farsça terimlerin yerine Türkçe kök ve eklerle türetilen terimler konulamayınca oluşan boşluk Batı dillerinden alınan terimlerle dolduruldu. Ayrıca Cumhuriyetin ilk yıllarında bazı bilim, sanat ve spor dallarında yeterli Türkçe ders kitabı ve kaynak kitap olmadığı için bunların yerine genellikle Batı dillerine ait kaynaklar kullanıldı. Böylece var olan terimlerin yanı sıra Batılı kaynaklardaki terimler de kullanılınca eğitim öğretimde kullanılan ders kitapları ve kaynak kitaplarda kullanılan terimlerde bolluk ve tutarsızlık sonucu keyfi uygulamalar başladı. Bu tutarsızlık ve keyfi uygulamalar baş gösterince bilim insanları ve öğretim elemanları bildiği yabancı dilin terimlerini kullanmaya başlayarak bu konuda var olan sorunu bir sorunlar yumağı haline getirdiler. Bunlara yaptıklarını cilalama kaygısıyla Türkçe karşılığı olduğu halde Batı dillerine ait terimleri kullanma özentisi de eklenince Türkçe Batı dillerine ait terimlerin istilasına uğrayarak bugünlere değin geldi (Bulak 2017:1-3).

İnsanların hayati unsurlarından olan ekonomi, bireysel ekonomi, aile ekonomisi, ülke ekonomisi ve küresel ekonomi gibi çeşitli boyutlardan oluştuğu için yeryüzünde yaşayan hemen herkesi ilgilendiren alanların başında gelmektedir. Xia Jue (2009)'e göre "Siyaset gibi ekonomi de insanoğlu ve insanlardan oluşan toplum ile yakın bir ilişki içerisinde olup günlük konuşmalarda insanların kaçınılmaz bir şekilde ekonomi ve ilgili konular hakkında konuşmasına sebep verecek büyüklükte öneme sahiptir." Hui Fan (2017) ise, "Küresel iş ve ticaret gelişimini sürdürdükçe ülkeler ve bölgelerarası ekonomik alışverişler giderek ortak bir hal almaya başlamaktadır." diyerek ekonominin artık küresel bir olgu hale geldiğine atıfta bulunmaktadır. Fan'a göre, reklam dili, yegâne bir uygulamalı yazı yazma biçimi olup sıradan edebi eserlerde bulunan yazı biçiminden farklıdır. Marka isimleri ya da reklam iletilerinin yanlış bir şekilde çevrilmesi durumunda güvenilirlik ve tanınırlık noktasında yaşanacak kaybın telafisi mümkün

olmayan sonuçlara yol açabilir. Fan, bu ifadelerle ağır ekonomik sonuçları olan küresel ekonomi dilinin anlaşılabilirliğinin ne denli önemli olduğunu vurgulamaktadır (2017: 39). Bu anlaşılabilirlik da şüphesiz alıntı kelime, terim ve kavramlarla değil, bir dilin kendi kelime, terimleriyle mümkündür.

Ekonominin en mükemmel şekliyle karşılık bulduğu küresel piyasalar, başta ekonomistler olmak üzere ekonomi ile ilgilenen herkesin takip ettiği ya da ilgi duyduğu, küresel ekonominin nabzının attığı yerdir. Bilim ve teknoloji gibi en hızlı küreselleşen alanlardan biri olan ekonomi sayesinde hayatımıza her gün yeni kavramlar girmektedir. Bu kavramları karşılayan kelime ve terimler çeviri yoluyla dilimize girdikten sonra yaygınlaşıp kendilerine algısal bir alan açıp dile yerleşmektedirler. Söz konusu alıntı kelime ve terimlerin ilgili herkes tarafından iyi anlaşılması için bunların ifade ettiği anlamı karşılayan Türkçe kelime ve terimlerle ifade edilmesi gerekir. Bu da dilimize yeni girmiş ve henüz yaygınlaşmamış kelime ve terimlere uygun Türkçe karşılıklar bulup bunları yaygınlaştırmakla mümkündür. Bunun için diğer alanlarda olduğu gibi ekonomi alanında da küresel piyasalarda sıklıkla kullanılan ve dilimizde yeni yeni kullanılmaya başlanan kelime ve terimlere uygun Türkçe karşılıklar bulunmalıdır.

Bu çalışmada küresel piyasalarda sıkça kullanılan ancak Türkçede yeni kullanılmaya başlanan bazı terimlere Türkçe karşılıklar önerilmiştir. Bu karşılıklar önerilirken öncelikle alıntı terimlerin kökenlerine inilmiş, tarihi gelişim ve değişim sürecinde geçirdikleri fonetik ve morfolojik değişiklikler açıklanmıştır: *hold>hodl*, *fold>fold* gibi. Daha sonra söz konusu terimlerin oluşumunda etkili olan etkenler üzerinde durulmuş ve çalışmaya konu olan terimlerin çoğunun oluşumunda metaforlardan yararlandığı tespit edilmiştir. Bu terimlerin bir kısmında yer alan metaforların Türk kültüründe herhangi bir anlam ifade etmedikleri (*bull market*, *liquid market* gibi); bazı terimlerdeki metaforların Batı kültüründe ifade ettiği anlamlar ile Türk kültüründe ifade ettikleri anlamlar arasında az da olsa farklılık bulunduğu (*widow-and-orphan stock* gibi); bazı terimlerde yer alan metaforların Türk kültüründe kullanıldığı fakat farklı şekillerde yer aldığı (*headwind*(*başrüzgâr*), *tailwind* (*kuyrukrüzgâr*) gibi) tespit edilmiştir. Türk kültüründe herhangi bir anlam ifade etmeyen metaforların yer aldığı terimlere karşılık önerisinde bulunulurken kaynak terimin ifade ettiği anlam esas alınmıştır. Batı kültüründe ifade ettiği anlamlar ile Türk kültüründe ifade ettikleri anlamları arasında az da olsa farklılık bulunan terimlere Türkçe karşılık önerisinde bulunulurken varsa yakın anlam ifade eden metaforlardan yararlanmış, yakın anlam ifade eden metafor yoksa terimin ifade ettiği anlam esas alınarak karşılık önerisinde bulunma yoluna gidilmiştir. Benzer anlam taşıyan metaforlardan oluşan terimlere karşılık önerilirken genellikle terimde yer alan metafor muhafaza edilerek karşılık önerisinde bulunulmuştur. Ayrıca çalışmaya konu olan terimlere önerilen Türkçe karşılıkların mümkün olduğunca Türkçede algı sorunu olmayan ve karşılık olarak önerildiği terimlerin anlamını tam olarak yansıtan kelime veya kelime gruplarından oluşmasına özen gösterilmiştir. Böylece bir yandan küresel ekonomi piyasalarında sıkça kullanılan dilimizde henüz yeni kullanılmaya başlanan bazı terimlere Türkçe karşılıklar önerilirken diğer yandan ülkemizde hemen her alanda görülen ve gittikçe bir istilaya dönüşen terimlerde yabancılaşmaya dikkat çekmeye çalışılmıştır.

Küresel ekonomi piyasalarında sıkça kullanılan bazı terimlere Türkçe karşılıklar

Liquid Market (Likit Market): Fransızca “*sıvı*” anlamındaki “*liquide*” kelimesi ile İngilizce “*pazar*, *satış yeri*, *işletme*” anlamındaki “*market*” kelimesinin bir araya getirilmesi ile oluşturulmuş bir kelime grubudur. Bu kelime grubu, küresel ekonomi piyasalarında “*kullanılması hemen mümkün olan para*” anlamında bir ekonomi terimi olarak kullanılmaktadır. Son zamanlarda Türkiye’de de ekonomi alanında kullanılmaya başlanan bu ekonomi terimine karşılık olarak “**nakit piyasası**” terimi kullanılabilir.

“When you have a hyper **liquid market** with a hyper volatile movement in price like we’ve seen across the entire fixed income market, those services lag, added Nadig.” (URL1)

Yapılmış çeviri:

“**Likit piyasada** varlıklar sabit bir fiyattan alınıp satılır ve varlık fiyatlarında önemli bir değişikliğe neden olmaz.” (URL1)

Önerilen çeviri:

“**Nakit piyasasında** varlıklar sabit bir fiyattan alınıp satılır ve varlık fiyatlarında önemli bir değişikliğe neden olmaz.”

Bull Market: İngilizce “boğa” anlamındaki “bull” kelimesi ile yine İngilizce “pazar, satış yeri, işletme, piyasa” anlamındaki “market” kelimesinin bir araya getirilmesi ile oluşturulmuş bir kelime grubudur. Bu kelime grubu, küresel ekonomi piyasalarında “canlı ve yoğun talepten dolayı fiyatların yükseldiği piyasa” anlamında bir ekonomi terimi olarak kullanılmaktadır. Metaforlar somut ya da bilinen bir şeyden faydalanarak soyut veya fazla bilinmeyen bir şeyi anlatma imkânı sunarlar. Dil kullanıcılarına bir görme biçimi sunan metaforlar herhangi bir hususta var olan algıdan hareketle dil kullanıcılarına bir düşünce çerçevesi sunar. Bu terim oluşturulurken “gelişme, güç, yükselme, kazanma”yı sembolize eden “boğa” metaforu ile simgesel anlatıma başvurulmuştur. Söz konusu terim, kelime çevirisiyle “boğa piyasası” olarak kullanıldığı takdirde sadece ekonomistler tarafından anlaşılabilir. Terimin normal kültür düzeyine sahip herkes tarafından kolayca anlaşılabilmesi, anlamından hareketle önerilecek bir karşılık ile mümkündür. Günümüzde Türkiye’de de ekonomi alanında kullanılmaya başlanan bu metaforik ekonomi terimine karşılık olarak “**yükselen piyasa**” terimi kullanılabilir.

“During the **bull market** of 2017-2018, top research institutions and acclaimed researchers in China (and elsewhere) set up teams to develop public chains with higher performance requiring large-scale financing.” (URL2)

Önerilen Çeviri:

“2017-2018 **yükselen piyasası** sırasında, Çin'deki (ve diğer yerlerdeki) en iyi araştırma kurumları ve beğenilen araştırmacılar, büyük ölçekli finansman gerektiren daha yüksek performansla sahip halk zincirleri geliştirmek için ekipler kurdu.”

Widow and orphan stock: Old English denilen Eski İngilizcede “boş olmak, muhtaç kalmak” anlamındaki “widewe” kelimesinden türeyen “dul” anlamındaki “widow” kelimesi, Latince kökenli olup Eski Yunancada da kullanılan “yakını ölmüş, öksüz, yetim, öksüz kalmak, yetim kalmak” gibi anlamlarda kullanılan “orphan” kelimesi ve genel anlamı “depolamak, bir yere yığmak, malı belli bir amaç için bir yere toplayıp bekletmek” olan ekonomi alanında “bir değişkenin herhangi bir andaki toplam ya da birikmiş değeri, sermaye, hisse senedi” anlamına gelen “stock” kelimesi ile bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş metaforik bir terimdir. Bu terimi oluşturan kelimelerden “stock” kelimesi, günümüzde Türkçede genel olarak “1. Üretilip satışa hazır duruma getirilmiş, depolanmış malların toplam miktarı. 2. Bir sanayi dalında kullanılan hammaddelerin, işlenmiş ya da yarı işlenmiş maddelerin tümü. 3. Bir gereksinimi karşılayacak herhangi bir maddeden çok miktarda alarak yığma” anlamlarında (URL3, 1998:2032), ekonomi alanında ise, “stok” şeklinde ve “Depoda yığılı durumda bulunan, satılmamış mal.” anlamında kullanılmaktadır. Son zamanlarda küresel piyasalarda sık kullanılmaya başlanan bu terim, buna paralel olarak Türkiye’de de ekonomi alanında kullanılmaya başlanmıştır. Ben Reynolds’a (2015) göre, bu terim ile anılan hisse senetleri, ekonomi alanında “Ailenin geçimini sağlayan kişinin hayatını kaybetmesi durumunda dul ve yetim kalan aileyi beslemek üzere güvenilir bir kâr payı sağlanması amacıyla alınan hisse senetleri”ni karşıladığı için söz konusu hisseler “dul ve yetim senedi” anlamındaki “widow-and-orphan stock” adıyla terimleştirilmiştir. Adam Heyes'e (2019) göre ise, tarihsel bağlamda, bu tür hisseler çoğunlukla dul ve yetimler veya yüksek riske

girebilecek kadar bilgi ve cesareti olmayanlar için değerlendirildiğinden söz konusu hisseler bu adla terimleştirilmiştir. Türk kültüründe İslam dininin bu konudaki kesin emirleri gereği dul ve yetimler, korunması ve kollanması gereken zümreler arasında öncelikli olan insanlardır. Ancak toplumumuzda Batı toplumlarında olduğu gibi hisse senedi alma yaygın olmadığı için dul ve yetimlerin korunması ve kollanmasında daha çok bunların sosyal yardımlardan yararlandırılması yoluna gidilir. Bu sebeple, Türk kültüründe “widow-and-orphan stock” teriminde ön planda olan “dul ve yetim” metaforu, algı bakımından Batıdaki algıyla uyuşmamaktadır. Dolayısıyla bu terime, daha da yaygınlaşmadan bir Türkçe karşılık bulunmalıdır. Günümüzde Türkiye’de de ekonomi alanında kullanılmaya başlanan ve Zargan Sözlüğü’nde “yüksek teminatlı kıymetli kağıt” olarak açıklanmaya çalışılan bu metaforik ekonomi terimine karşılık olarak “**kazanç garantili hisse**” terimi kullanılabilir.

NEW YORK (The Street) “When it comes to times of uncertainty and volatility, nothing beats **“widows and orphans” stocks**. What are they? They are dividend stocks with high yields and minimal risk as compared to other stocks.” (URL4)

Önerilen çeviri:

NEW YORK (The Street) – “Belirsizlik ve volatilité (fiyatlarda görülen dalgalanma) söz konusu olunca, hiçbir şey **“kazanç garantili” hisselerin** önüne geçemez.”

Volatility: Genel olarak “uçan yaratık, hızlı, çabuk geçen” anlamına gelen Eski Fransızca “volatile” ve Latince “volare, volatilis” kelimelerinden türemiş ve Ortaçağ İngilteresinde 1300’lü yıllarda “kuşlar, kelebekler ve diğer kanatlı yaratıklar” olarak benimsenmiş “volatility” kelimesi (URL5), günümüzde sıkça bir ekonomi terimi olarak kullanılmaktadır. Tureng ve Zargan sözlüklerinde “dalgalanma, oynaklık, kararsızlık, uçuculuk, kayganlık” gibi anlamlarda kullanılan bu terim için kesinleşmiş ya da isabetli bir karşılık kullanılmamaktadır. Türkçeye bazen “dalgalanma” şeklinde çevrilen bu terim, “ekonomide dalgalanma” anlamına gelen “fluctuation” kelimesi ile karıştırılmaktadır. “Dalgalanma” terimi daha çok küresel piyasalarda kullanılan “fluctuation” teriminin karşılığı olarak kullanıldığı için “volatility” terimine karşılık olarak “dalgalanma” terimini kullanmak hem anlam karışıklığına yol açacak hem de “volatility” kelimesinin “ansızın, birdenbire gerçekleşme” anlamını yansıtmayacaktır. Bu sebeplerle olsa gerek Türkçe ekonomi sayfalarında genel olarak “volatilité” kelimesi, dalgalanma şeklinde değil, Fransızca aslı olan “volatilité” şeklinde kullanıldığı görülmektedir. Ekonomide daha çok “fiyatlarda görülen ani dalgalanma, oynaklık ve değişkenlik” anlamında kullanılan bu terimde asıl vurgulanan “dalgalanma, oynaklık, değişkenlik”in “ansızın, birdenbire” gerçekleşmesidir. Onun söz konusu terime karşılık bulunurken bu iki husus da göz önünde bulundurulursa “**volatility**” terimine karşılık olarak “**oynaklık**” terimi kullanılabilir.

“The firming of growth in developing countries is being bolstered by an acceleration in high-income countries and continued strong growth in China. However, growth prospects remain vulnerable to headwinds from rising global interest rates and potential **volatility** in capital flows, as the United States Federal Reserve Bank begins withdrawing its massive monetary stimulus”(URL6).

Yapılmış çeviri:

“Yüksek gelirli ülkelerdeki hızlanma ve Çin’in devam edene güçlü büyüme performansı geliştirmekte olan ülkelerdeki büyümenin sağlanmasını sağlıyor. Bununla birlikte, büyüme beklentileri, yükselen küresel faiz oranları ve ABD Merkez Bankası’nın büyük ölçekli parasal canlandırma önlemlerini geri çekmeye başlaması ile birlikte sermaye akışlarında yaşanabilecek olası **volatilité** karşısında kırılma riskini korumaktadır” (URL7).

Önerilen çeviri:

“Yüksek gelirli ülkelerdeki hızlanma ve Çin’in devam edene güçlü büyüme performansı geliştirmekte olan ülkelerdeki büyümenin sağlanmasını sağlıyor. Bununla birlikte, büyüme beklentileri, yükselen küresel faiz oranları ve ABD Merkez Bankası’nın büyük ölçekli parasal canlandırma

önlemlerini geri çekmeye başlaması ile birlikte sermaye akışlarında yaşanabilecek olası **oynaklık** karşısında kırılma riskini korumaktadır.”

Headwind: İngilizce “baş” anlamına gelen “head” kelimesi ile “rüzgâr” anlamına gelen “wind” kelimelerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulan birleşik bir isimdir. Kelime anlamı “başrüzgâr” olan bu birleşik isim, ekonomi terimi olarak “karşıdan esen rüzgâr” anlamına gelmektedir. Söz konusu terimin türetilmesinde “rüzgâr” metaforundan faydalanılmıştır. Bu simgesel anlatımda büyüme engelleyen etken olarak “ters yönden esen rüzgâr” metaforu Batı kültürüne uygun olarak “headwind(başrüzgâr)” simgesi ile anlatılarak toplumun hafızasında var olan algıdan yararlanma yoluna gidilmiştir. İngilizce yayın yapan basın kuruluşlarının ekonomi sayfalarında “headwind” terimi, “arka rüzgâr, kuyruk rüzgarı” anlamına gelen “tailwind” teriminin zıddı olarak kullanılmaktadır. URL8’de ilk olarak 1709 yılında “karşıdan esen rüzgâr” anlamıyla kullanılan bu terimin günümüzde “büyümeyi zorlaştıran etken” anlamında kullanıldığı belirtilmektedir. Türk kültüründe “ters yönden veya karşıdan esen rüzgâr” metaforu, “engel” anlamında, “arkadan veya aynı yönde esen rüzgâr” metaforu ise “destek” anlamında kullanılmaktadır. Her iki metafor da “rüzgâr” metaforu “güç” simgesini temsil etmekte, yönü ise niteliğini belirlemektedir. Ancak “ters yönden veya karşıdan esen rüzgâr” “başrüzgâr” olarak değil, daha çok “ters rüzgâr” olarak, “arkadan veya aynı yönde esen rüzgâr” ise “doğru rüzgâr” olarak toplumumuzun hafızasında yer edinmiştir. Ekonominin yanı sıra havacılık alanında da uçağın iniş esnasında ön kısımdan esen rüzgârın etkisiyle yavaşlaması ile bağdaştırılan “kafa rüzgârı” terimi, Türk kültüründe “büyümeyi zorlaştıran etken” anlamında “ters yönden esen rüzgâr”ı tam olarak yansıtmamaktadır. Bu sebeple aşağıda görüldüğü üzere bazı çevirilerde “headwind” teriminin göz ardı edildiği gözlenmektedir:

“The firming of growth in developing countries is being bolstered by an acceleration in high-income countries and continued strong growth in China. However, growth prospects remain vulnerable to **headwinds** from rising global interest rates and potential **volatility** in capital flows, as the United States Federal Reserve Bank begins withdrawing its massive monetary stimulus” (URL9).

Yapılmış çeviri:

“Yüksek gelirli ülkelerdeki hızlanma ve Çin’in devam edene güçlü büyüme performansı geliştirmekte olan ülkelerdeki büyümenin sağlanmasını sağlıyor. Bununla birlikte, büyüme beklentileri, yükselen küresel faiz oranları ve ABD Merkez Bankası’nın büyük ölçekli parasal canlandırma önlemlerini geri çekmeye başlaması ile birlikte sermaye akışlarında yaşanabilecek olası volatilité karşısında kırılma riskini korumaktadır” (URL10).

Ekonomi alanında sık kullanılan “headwind” terimi, kelime çevirisiyle “başrüzgar” şeklinde çevrildiğinde toplumumuzun hafızasında algısal karşılığı olmadığı için bir anlam ifade etmeyecektir. Ekonomide “büyümeyi engelleyen etken” anlamında kullanılan bu terimde asıl vurgulanan “güç” ve bu “güç”ün yönüdür. Söz konusu terime uygun karşılık bulunurken bu iki husus göz önünde bulundurulduğunda “büyümeyi engelleyen etken” olarak “ters yönden esen rüzgâr” metaforu kullanılabilir. Bu sebeple söz konusu terimin metaforik çağrışımının idrak edilebilmesi için toplumumuzun hafızasında var olan algıdan yararlanma yoluna gidilmelidir. Bu durumda “rüzgâr” metaforu muhafaza edilerek “ters yönden esen rüzgâr” anlamındaki “**headwind**” terimine karşılık olarak “**ters rüzgâr**” terimi kullanılabilir.

Bu karşılık esas alındığında yukarıdaki cümle şöyle Türkçeye çevrilebilir: “Bununla birlikte, büyüme beklentileri, yükselen küresel faiz oranları ve ABD Merkez Bankası’nın büyük ölçekli parasal canlandırma önlemlerini geri çekmeye başlaması ile birlikte sermaye akışlarında yaşanabilecek olası oynaklıktan kaynaklı **ters rüzgâr** karşısında kırılma riskini korumaktadır.”

Tailwind: İngilizcede “*kuyruk*” anlamına gelen “*tail*” kelimesi ve “*rüzgâr*” anlamına gelen “*wind*” kelimelerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulan birleşik bir isimdir. Kelime anlamı “*kuyrukrüzgârı*” olan bu birleşik isim, ekonomi terimi olarak “*arkadan esen rüzgâr*” anlamına gelmektedir. “Tailwind” teriminin türetilmesinde zıddı olan “headwind” teriminde olduğu gibi “rüzgâr” metaforundan faydalanılmıştır. Türk kültüründe “ters yönden veya karşıdan esen rüzgâr” metaforu “engel” anlamında, “arkadan veya aynı yönde esen rüzgâr” metaforu ise “destek” anlamında kullanılmaktadır. Her iki metafor da “rüzgâr” metaforu “güç” simgesini temsil etmekte, yönü ise niteliğini belirlemektedir. Ekonomide daha çok “büyümeyi destekleyen unsur” anlamında kullanılan bu terimde asıl vurgulanan “güç” ve bu “güç”ün yönüdür. Onun için söz konusu terime uygun karşılık bulunurken bu iki husus göz önünde bulundurulduğunda “büyümeyi destekleyen unsur” olarak “rüzgârı arkasına almak” anlamıyla “arkadan esen rüzgâr” metaforu kullanılabilir. “Tailwind” terimi, kelime çevirisiyle “kuyrukrüzgâr” şeklinde çevrildiği zaman Türkçede bir anlam ifade etmeyecektir. Bu sebeple söz konusu terimin metaforik çağrışımının kolay ve iyi idrak edilebilmesi için toplumumuzun hafızasında var olan algıdan yararlanma yoluna gidilmelidir. Bu durumda “rüzgâr” metaforu muhafaza edilerek “rüzgârı arkasına almak” anlamındaki “**tailwind**” terimine karşılık olarak “**doğru rüzgâr**” terimi kullanılabilir.

“**Tailwinds** fuel the Ashok Leyland stock, but it’s a painful ride ahead” (URL11)

Önerilen Çeviri:

“**Doğru rüzgâr** Ashok Leyland hissesini teşvik etmekte ancak bu çok da kolay olmayacak.”

Hodl: “Hodl” terimi yakın zamanda literatüre girmiş yeni ve ilginç bir geçmişi olan bir kavramdır. Bu terimin asıl şekli olan “hold” kelimesi, Ortaçağ İngilizcesinin Eski İngilizceden “haldan (Anglian – Roma dönemi sonrası İngiltere’de yerleşik Germen halkı) ve “healdan” (West Saxon – Wessex Krallığı) kelimesinden türetilmiş olduğu “halde” ve sonraki haliyle “holden” kelimelerinden türemiştir (krş. URL12). Jake Frankenfield (2019) tarafından da ifade edildiği üzere, bu terim bitcoin ve diğer kriptoparalar bağlamında “*satın alarak elde tutma*” stratejilerine atıfta bulunan “hold (elinde bulundurmak)” kelimesinde meydana gelen göçüşme (metatez) sonucu oluşmuş ve terim olarak kullanılmaya başlanınca göçüşme (metatez) sonucu oluşan “hodl” şekli kalıplaşarak kalıcı hale gelmiştir. Esas olarak bir kumar oyunu olan poker terimi şeklinde kullanılagelmiş olan bu kelime, elde bulunan kartlar kazanmaya yeterli görüldüğünden ek kart istenmemesi ve elde tutulması anlamını taşımaktadır. Bu açıdan bakıldığında, “fodl” terimi ile birlikte günümüzde ekonomi biliminin önemli bir parçası haline gelen ve bitcoin adlı kriptopara öncülüğünde gittikçe önem kazanan kripto madencilik piyasasının temel terimlerinden biri olan “hodl” terimine Türkçe karşılık bulunması büyük önem arz etmektedir. İleride daha çok işleklik kazanacak olan ve “*satın-al ve elde tut*” stratejini ifade eden “**hodl**” terimine karşılık olarak “**elde tutma**” terimi kullanılabilir.

“But as global chaos and social distancing are the order of the day, now, more than ever, you should be thankful you’re **hodling** bitcoin. Here are five reasons why.” (URL13)

Yapılmış Çeviri:

“Uzun vadeli **hodl**’cı mısınız yoksa kısa vadede kar etmek mi istiyorsunuz? Her iki sorunun cevabı içinde geniş çaplı araştırma yapmak gerekiyor.” (URL14)

Önerilen Çeviri:

“Uzun vadeli **elde tutmadan** yana mısınız yoksa kısa vadede kar etmek mi istiyorsunuz? Her iki sorunun cevabı içinde geniş çaplı araştırma yapmak gerekiyor.”

Fodl: “Fodl” kelimesi, yakın dönemde ekonomi literatürüne girmiş ve zıddı olarak kullanılan “hodl” terimi gibi yeni ve ilginç bir geçmişi olan bir terimdir. Bu terimin asıl şekli, Hint-Avrupa dil ailesinin bir

parçası olan Germanik dalının yeniden oluşturulmuş ata dillerinden Proto-Germanic dilindeki “falthan” ve Ortaçağ Felemenkçesindeki “vouden” Flemenkçedeki “vouwen” kelimelerinden türemiş olan “(bezi) katlamak, sarmak, toplamak” anlamı taşıyan “fold” kelimesidir (krş. URL15). “Fodl” terimi de zıddı olan “hodl” terimi gibi göçüşme (metatez) sonucu oluşmuş ve terim olarak kullanılmaya başlanınca göçüşme (metatez) sonucu oluşan “fodl” şekli kalıplaşarak kalıcı hale gelmiştir. Yine zıddı olarak kullanılan “hodl” terimi gibi “fodl” terimi de esasen bir poker oyunu terimi olup poker oyununda daha çok “hold and fold” ikilemi bağlamında kullanılmaktadır. Söz konusu ikilemin ürünü olan bu terimlerden “hold” poker oyununda “kartların elde tutulması” anlamını; zıddı olan “fodl” ise, “kartları açarak oyunu sonlandırma” anlamı taşımaktadır. Ekonomide ise “hodl” terimi, “satın alıp elde tutma” stratejisini; “fodl” terimi ise, “zararı arttırmamak için zorunlu elden çıkarma” anlamını taşımaktadır. Günümüzde “hodl” terimi ile birlikte ekonomi alanının önemli parçası haline gelen ve “bitcoin” adlı kriptopara öncülüğünde gün geçtikçe önem kazanan kripto madencilik piyasasının gittikçe işleklik kazanan terimlerinden olan ve “zararı arttırmamak için zorunlu elden çıkarma” stratejisini ifade eden “**fodl**” terimine karşılık olarak “**elden çıkarma**” terimi kullanılabilir.

“Many in the last year have probably learned to know what the difference between FOMO and FUD is while everyone is yelling for you to HODL or **FODL**.” (URL16)

Yapılmış çeviri:

“Bu hafta kripto para piyasası 2 HODL ve 1 **FODL** fırsatı sunuyor. Kripto para kışına özel 3 kripto para hakkında okurlarımıza ayrıntılı bilgi vermeye çalışacağız.” (URL17)

Önerilen çeviri:

“Bu hafta kripto para piyasası 2 ELDE TUTMA ve 1 **ELDEN ÇIKARMA** fırsatı sunuyor. Kripto para kışına özel 3 kripto para hakkında okurlarımıza ayrıntılı bilgi vermeye çalışacağız.”

Antitrust: “Anti” ön eki ve “trust” kelimelerinin bir araya getirilmesiyle oluşan bu terim, Türkçede genellikle “antitröst” şeklinde kullanılmaktadır. Terimi oluşturan iki kelimedenden biri olan ve “karşıt” anlamına gelen “anti” kelimesi, Eski Yunanca kökenli olup ön ek görevi görmekte, Sanskritçede “ánti”, Latince “ante” Ortaçağ Felemenkçesinde “ende” ve İngilizcede “and” şeklinde kullanılmaktadır (krş. URL18). “Trust” kelimesi ise, Old Norse olarak bilinen 9. ve 13. yüzyıllar arasında İskandinav kökenli yerliler tarafından konuşulan North Germanic dilinde “güçlü” anlamına gelen, önceleri “traustr” şeklinde; daha sonra ise, “treysta” ve “traust” şeklinde kullanılan kelimedenden türemiştir. Gündelik yaşamda “güven” anlamında kullanılan bu kelime, hukuk dilinde de terim olarak kullanılır. Tureng ve Zargan gibi sözlüklerde “tröst karşıtı”, “tröst kurmayı önleyici” gibi anlamlarla açıklanmaya çalışılan ve Avrupa Birliği Bakanlığının Avrupa Birliği Terimler Listesi kapsamında rekabet kavramına dayalı ve “antitröst” olarak karşılık bulan bu terimin bu haliyle Türkçede ne ifade ettiği anlaşılabilir. Esasen hukuk terimi olan ve hukuk dilinde “yasa” anlamındaki “law” kelimesi ile birlikte kullanıldığında -ki çoğu zaman bu haliyle kullanılır- kimi zaman “tekelleşme karşıtı yasalar” kimi zaman ise “tekel karşıtı yasalar” olarak aralarında anlam ayrıntısı olan iki farklı şekilde tercüme edilir. Hem bu karışıklığı önlemek hem de bu terimin son zamanlarda kullanılmaya başlandığı ekonomi alanında yerleşmesini sağlamak için bu terime, ifade ettiği anlamı tam olarak yansıtan Türkçe bir karşılık bulunmalıdır. Günümüzde hukuk dilinde olduğu ekonomi alanında da kullanımı gittikçe artan bu terime karşılık olarak Türkçede “**tekelleşme karşıtı**” terimi kullanılabilir.

“Earlier this week, the U.S. **antitrust** agencies extended this concern to the context of the 2019 novel coronavirus (COVID-19) pandemic, issuing a joint statement and press release addressing anticompetitive employment practices during the health crisis and “affirming the importance of competition for American workers.” (URL19)

Yapılmış çeviri:

Adres
RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8
Kadıköy - İSTANBUL / TÜRKİYE 34714
e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

Address
RumeliDE Journal of Language and Literature Studies
Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8
Kadıköy - ISTANBUL / TURKEY 34714
e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

“Arama devi Google'a yönelik **antitröst** soruşturmaları devam ederken, yeni ortaya çıkan bilgiler Google'ı oldukça zor durumda bırakabilir. Uzmanlar, arama motorunu inceleyerek, arama sonuçlarına beklenenden çok daha fazla müdahale edildiğini ortaya çıkardı.” (URL20)

Önerilen çeviri:

“Arama devi Google'a yönelik **tekelleşme karşıtı** soruşturmaları devam ederken, yeni ortaya çıkan bilgiler Google'ı oldukça zor durumda bırakabilir. Uzmanlar, arama motorunu inceleyerek, arama sonuçlarına beklenenden çok daha fazla müdahale edildiğini ortaya çıkardı.”

Shill: Tam olarak nerede ve ne zaman ortaya çıktığına dair kesin bir bilgi olmayan ve “shillaber” kelimesinin kısaltılmış hali olarak ortaya çıkan “shill” terimi, 1900'lü yılların başında “*kumarcı ya da açık artırma görevlileri için görev yapan kimse*” anlamında ve kuvvetle muhtemel sirk ya da karnaval argosu olarak kullanılmıştır (URL21). Anatoly Liberman (2009)'a göre bir Amerikan argosu olan bu kelimenin “fonfen (*bir sahtekârın konuşmaları*)” anlamına gelen ve Almanca “schieber (*karaborsacı*)” anlamına gelen kelimenin genişletilmiş hali olarak “*özellikle de bir müşteri kılığında alıcıları teşvik etmek üzere bir suç ortağını özendirerek tuzağa düşürmek*” anlamıyla kullanılmaktadır. Günümüzde kriptopara borsasının bilinmesi gereken terimlerinin başında gelen “**shill**”, Türkçeye orijinal haliyle geçmiştir. Cryptominded.com web sitesinde yer alan “Terimler Listesi”nde “shilling” terimi, “*piyasaya para ya da dedikodu pompalama*” anlamına gelen “pumping” ile eşdeğer anlamda kullanılmakta ve “*diğer bir kripto paranın reklamını yapmak üzere görev yapan kimse*” anlamı taşıdığı ifade edilmektedir. Günümüzde ekonomi dilinde kullanımı gittikçe artan bu terime karşılık olarak Türkçede “**yanıltıcı özendirme**” terimi kullanılabilir.

“There are many different regular mining pools, yet they seemingly don't captivate a big audience. Moreover, this “unknown” entity has not tried to “**shill**” Bitcoin SV in any way on social media.” (URL22)

Yapılmış çeviri:

“Reuters: Para İle Kripto Para ”**Shillemek**”, Çok Daha Yaygın Bir Hal Alıyor” (URL23)

Önerilen çeviri:

“Reuters: Para İle Kripto Para Piyasasını “**Yanıltıcı Özendirme**”, Çok Daha Yaygın Bir Hal Alıyor”

Zero sum game: Will Kenton'a (2020) göre, kelime anlamı “*sıfır toplamlı oyun*” olan “zero sum game” ya da “zero sum” şeklinde kullanılan kelime grubu, terim olarak “*bir kişinin kazancının başka bir kimsenin kaybı ile eşdeğer olduğu bir oyun teorisi kapsamındaki durum*” anlamında kullanılır. Net kazancı sıfır olan bir başka deyişle kazancı olmayan, iki oyuncu ile oynanabileceği gibi milyonlarca katılımcının da dâhil olabileceği bir oyundur. Eric Reed (2018), bu oyun teorisinin çoğu uygulamasını ekonomi ve siyaset kuramında bulduğunu öne sürmektedir. Reed'e göre, “sıfır toplamlı oyun” teorisinin genel özellikleri arasında talebin kaynak arzını aşması, genişlemeyen ve daralmayan bir kaynak havuzunun olması ve her katılımcı için sıfır değişim olması gibi kuralları vardır (a.g.e., 2018). Bu teoriyi daha iyi kavrayabilmek için her “zero” ve “sum” kelimelerinin etimolojik durumunu irdelemek ve bunların mevcut ekonomik anlamlarılarının altını çizmekte yarar vardır. Johanna Mayer (2018) 'e göre, İngilizcede “gizli yapılmış şey” anlamına gelen “cipher” kelimesi ilk olarak 1598 yılında kullanılmıştır. Söz konusu kelime Arapça “sıfır” kelimesinden türemiştir. URL24'te ise, Arapça simgelemi açısından “*hiçliği vurgulayan değer*” ya da “*nicelik olarak değerlendirilen tüm niceliklerin hiçliği, yokluğu*” olarak tanımlanan “zero (sıfır)” terimi, Arapça “sıfır”, Ortaçağ Latincesinde “zephirum”, İtalyancada “zero” ve Fransızca “zéro” şeklinde kullanılır. “Sum” kelimesi ise “*toplam, netice, doruk*” anlamlarına gelir. URL25'e göre, Latince “*en yüksek*” anlamına gelen, dişil hali “summus” eril hali ise “summa” şeklinde olan kelimedenden türemiş, Fransızcada “sume, somme”; Ortaçağ İngilizcesinde ise, “summe” şeklinde kullanılmıştır. Ülkemizde de ekonomi alanında kullanılmaya başlanan “**zero sum**”

game” ya da **“zero sum”** terimine karşılık olarak Türkçede **“sıfır sonuçlu oyun”** terimi kullanılabilir.

“And, theoretically, the BOT has to absorb the new cash back to prevent inflation. It is a **zero-sum game** for the economy. Therefore, the focus should be on the 1 trillion baht in government borrowing.” (URL26)

Yapılmış çeviri:

“Bir de “risk iştahı” diye bir şey uydurduk ki bu bana kalırsa ekonominin özü ile tamamen çelişen ve ekonomiyi “sıfır toplamlı bir oyun” haline getiren bir kavramdır. Oysa ekonomi özünde karşılıklı kazanmaya dayanan ve gün sonunda herkesin kazandığı bir mekanizma olmalıydı.” (URL27)

Önerilen çeviri:

“Bir de “risk iştahı” diye bir şey uydurduk ki bu bana kalırsa ekonominin özü ile tamamen çelişen ve ekonomiyi bir “sıfır sonuçlu oyun” haline getiren bir kavramdır. Oysa ekonomi özünde karşılıklı kazanmaya dayanan ve gün sonunda herkesin kazandığı bir mekanizma olmalıydı.”

Sonuç

Günümüzde küreselleşme ile global bir köy haline gelen dünyada toplumlararası çok hızlı bilgi akışı yaşanmaktadır. Bu bilgi akışı çeviriyle değişik diller konuşan toplumlara anlık iletilmektedir. Böylece hayatımıza her gün birçok yeni kavram ve bu kavramları karşılayan kelime ve terimler girmektedir. Bu kelime ve terimler başta çeviri olmak üzere çeşitli yollarla dile girmekte, daha sonra yaygınlaşıp kendilerine algı oluşturunca dile yerleşmektedir. Böylelikle yabancı dillerden özellikle Batı kaynaklı yabancı dillerden Türkçeye her gün başta tercüme olmak üzere çeşitli yollarla onlarca yeni kelime ve terim girmektedir. Günümüzde Türkçe kelime ve terim türetme ve bunları yayma çalışmaları durma noktasına geldiğinden söz konusu kelime ve terimler, kısa süre sonra yaygınlaşıp dile yerleşmektedir. Bu duruma başta terim kalabalığı olmak üzere tutarsızlık ve keyfiliklerden kaynaklanan sorunlar da eklenince ithal kelime ve terim kullanımını makul düzeyi aşarak tam anlamıyla bir istila haline gelmiştir.

Dil bilinci olan hemen herkes, bugün neredeyse bütün bilim, sanat ve spor dallarında yaşanan Batı dilleri kaynaklı kelime ve terim istilasının farkındadır. Gün, geçmiş tecrübeler ışığında söz konusu istilaya çözüm bulma günüdür. Türkçe yaşadığı bu istiladan ancak daha önce yapılan yanlışlara düşülmeden geçmiş tecrübelerin ışığında yeni bir ruh, dayanışma ve işbirliği ile kurtulabilir. Türkçeyi korumak, yabancı kelime ve terim istilasından kurtarmak, ilgili kurum, kuruluş ve uzmanların iş birliğini gerektiren geniş kapsamlı bir çalışmayla mümkündür. Ancak günümüzde söz konusu işbirliği için gereken ortam olmadığı için katkısı olabilecek herkes, vahameti her geçen gün derinleştiğinden acil çözüm gerektiren bu istilaya çözüm bulmaya yoğunlaşmalı, söz konusu sorunun çözümüne yönelik gayret sarf etmelidir. Bu gayretin bir parçası olarak gündelik yaşamın en hızlı küreselleşen alanlardan biri olan ekonomi alanında Türkçede yeni ve sıkça kullanılmaya başlanan aşağıdaki alıntı kelime ve terimlere Türkçenin ifade kabiliyeti, kullanışlılık ve işlevsellik esas alınarak Türkçe karşılıklar önerilmiştir. Bu kapsamda Türkçe karşılık önerilen kelime ve terimler şunlardır:

Kaynak Terim	İfade Ettiği Anlam	Türkçe Karşılığı
liquid market	<i>Kullanılması hemen mümkün olan para.</i>	nakit piyasası
bull market	<i>Canlı ve yoğun talepten dolayı fiyatların yükseldiği piyasa.</i>	yükselen piyasa

widow-and-orphan stock	<i>Ailenin geçimini sağlayan kişinin hayatını kaybetmesi durumunda kalan dul ve yetimleri beslemek üzere güvenilir bir kâr payı sağlanması amacıyla alınan hisse.</i>	kazanç garantili hisse
volatility	<i>Fiyatlarda görülen ani dalgalanma, oynaklık ve değişkenlik</i>	oynaklık
headwind	<i>Büyümeyi zorlaştıran etken /karşıdan esen rüzgâr</i>	ters rüzgâr
tailwind	<i>Büyümeyi destekleyen unsur rüzgârı arkasına almak</i>	doğru rüzgâr
hodl	<i>Satın alıp elde tutma.</i>	elde tutma
fodl	<i>Zararı arttırmamak için zorunlu elden çıkarma.</i>	elden çıkarma
antitrust	<i>Tekelleşmeyi önleme amacıyla yapılan.</i>	tekelleşme karşıtı
shill	<i>Diğer bir kripto paranın reklamını yapmak üzere yapılan hamle.</i>	yanıltıcı özendirme
zero sum game	<i>Bir kişinin kazancının başka bir kimsenin kaybı ile eşdeğer olduğu oyun.</i>	sıfır sonuçlu oyun

Çevirilerde genellikle görmezden gelinen ya da orijinal şekilleriyle kullanılan yukarıdaki alıntı kelime ve terimlerin yerine bu çalışmayla önerilen Türkçe karşılıklarının kullanılması, Türkçeyi Batı kaynaklı yabancı dillerden alıntı kelime ve terimlerin istilasından kurtarmaya katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Bulak, Şahap (2012). Kelime Türetme ve Bir Kelime Türetme Önerisi: Çaysa- Üzerine. *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science* Volume 5 Issue 1, February 2012, s. 63-74.
- Bulak, Şahap (2013). Türkçenin Sadeleştirilmesinde Yanlış Ek Kullanımı veya Eklerin Yanlış Kullanılması. *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science* Volume 6 Issue 3, s. 57-76, March 2013.
- Bulak, Şahap (2017). Türkçe Öğretiminde Terim Sorunu. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Bilgi Şöleni, Atatürk Üniversitesi, 12-14 Mayıs 2017, Erzurum.
- Cryptominded, A Glossary of all the Cryptocurrency Terms you need to know, [https://cryptominded.com/glossary-cryptocurrency-terms-need-know/\(E.T.14/04/2020\)](https://cryptominded.com/glossary-cryptocurrency-terms-need-know/(E.T.14/04/2020)).
- Demir, Celal (2006). *Türkçe Dil Bilgisinde Terminoloji Sorunu*. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten 54 (2006/1), 81-100.
- Dilaçar, Agop (1957). *Terim Nedir*. Türk Dili, C IV, Ankara, s. 60-78.
- Dizdaroğlu, Hikmet (1988). *Terimler Üzerine*. Dil Yazıları I, Türk Tarih Kurumu, Basımevi, Ankara.
- Eliot, T. S. (1941). *Four Quartets*. Harcourt, Us.
- Fan, H. (2017). Strategies for Translation of English Commercial Advertisements from the Intercultural Perspective. *Open Journal of Social Sciences*, 5, 38-45, <http://www.scirp.org/journal/jss>
- Frankenfield, Jake (2019). Hodl <https://www.investopedia.com/terms/h/hodl.asp>
- Heyes, Adam (2019). Widow-and-Orphan Stock, Retrieved from <https://www.investopedia.com/terms/w/widowandorphanstock.asp>
- Jue, X. (2009). *Economic Metaphors in English Newspapers*. English Linguistic C-essay, Kristianstad University College.
- Kenton, Will (2020). Zero-Sum Game, <https://www.investopedia.com/terms/z/zero-sumgame.asp>

- Liberman, Anatoly (2009). British Slang of Jewish Origin (?): Oof and Fefnicute, https://blog.oup.com/2009/09/oof_fefnicute/
- Mayer, Johanna (2018). The Origin of The Word “Zero”. <https://www.sciencefriday.com/articles/the-origin-of-the-word-zero/>
- Parasuk, Chartchai (2020). Covid-19 stimulus may sink economy, <https://www.bangkokpost.com/opinion/opinion/1896190/covid-19-stimulus-may-sink-economy>
- Pilav, Sami (2008). Terim Sorunu ve Eğitim Öğretimde Terimlerin Yeri ve Önemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Mart 2008 Cilt:16 Sayı:1 s.267-276.
- Reed, Eric (2018). What Is a Zero Sum Game and Why Is It Important in 2019?., <https://www.thestreet.com/politics/what-is-a-zero-sum-game-14818535>
- Reynolds, Ben (2015). 3 High-Yield, Low-Risk Dividend Stocks for Extreme Safety, <https://www.thestreet.com/opinion/3-high-yield-low-risk-dividend-stocks-for-extrem-safety-13165126>
- TC Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (2009). *Avrupa Birliği Terimleri Sözlüğü (İngilizce-Türkçe) Glossary For The European Union (English-Turkish)*. Matus Basım Evi. Ankara.
- Timurtaş, Faruk Kadri (1966). *Terimlerin Türkçeleştirilmesi*. Türk Dili, TK.44, Ankara.
- Yabancı Kelimelere Karşılıklar, Türk Dil kurumu Yayınları, Ankara, 2002.
- Yılmaz, Levent (2020). Ekonomik Savaş, Kur Savaşları Ve Yeni Küresel Kriz, <https://www.yenisafak.com/yazarlar/leventyilmaz/ekonomik-savas-kur-savaslari-ve-yeni-kuresel-kriz-2054191>

URL listesi

- URL1: <https://www.cnbcm.com/2020/03/26/coronavirus-bond-market-pricing-not-recognizing-new-reality.html>
- URL2: <https://www.haberturk.com/likidite-nedir-likiditenin-ekonomik-onemi-nedir-likidite-tuzagi-nedir-1982974>
- URL3: <https://cryptobriefing.com/crypto-cycles-a-shift-in-investment-logic-in-the-digital-currency-market/>
- URL4: *Türkçe Sözlük I-II*, Türk Dil kurumu Yayınları, Ankara, 1998.
- URL5: <https://www.thestreet.com/opinion/3-high-yield-low-risk-dividend-stocks-for-extreme-safety-13165126> E.T. 12.04.2020
- URL6: <https://www.etymonline.com/word/volatile>
- URL7: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2014/01/14/global-economy-turning-point-world-bank>
- URL8: <https://www.worldbank.org/tr/news/press-release/2014/01/14/global-economy-turning-point-world-bank>
- URL9: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/headwind>
- URL10: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2014/01/14/global-economy-turning-point-world-bank>
- URL11: <https://www.worldbank.org/tr/news/press-release/2014/01/14/global-economy-turning-point-world-bank>
- URL12: <https://www.livemint.com/market/mark-to-market/tailwinds-fuel-ashok-leyland-stock-but-it-s-a-painful-ride-ahead-11586350803429.html>
- URL13: <https://www.etymonline.com/word/hold>
- URL14: <https://bitcoinist.com/5-reasons-to-be-happy-if-you-hodl-bitcoin/>

- URL15: <https://www.coinkolik.com/2020-uzun-vadeli-yatirim-yapilabilecek-kripto-paralar-ve-fiyat-tahminleri/>
- URL16: <https://www.etymonline.com/search?q=Fold>
- URL17: <https://bitcoinexchangeuide.com/cryptocurrency-trading-terms/>
- URL18: <https://koinmedya.com/2018/11/25/kripto-para-kara-kisina-ozel-2-hodl-1-fodl/>
- URL19: <https://www.dictionary.com/browse/anti>
- URL20: <https://www.natlawreview.com/article/antitrust-regulators-warn-against-anticompetitive-employer-practices-during-pandemic>
- URL21: <https://www.ensonhaber.com/googlein-arama-sonuclarina-mudahale-ettigi-ortaya-cikti.html>
- URL22: <https://www.etymonline.com/word/shill>
- URL23: <https://winkreport.com/bitcoin-sv-mining-pools-lose-the-battle-against-unknown-miners-%E2%80%A2-cryptomode/>
- URL24: <https://koinbulteni.com/reuters-para-ile-kripto-para-shillemek-cok-daha-yaygin-bir-hal-aliyor-31394.html>
- URL25: https://www.etymonline.com/word/zero#etymonline_v_5012
- URL26: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/sum>
- URL27: <https://www.bangkokpost.com/opinion/opinion/1896190/covid-19-stimulus-may-sink-economy>
- URL28: <https://www.yenisafak.com/yazarlar/leventyilmaz/ekonomik-savas-kur-savaslari-ve-yeni-kuresel-kriz-2054191>